

50 ÉVES A TÁPIÓSZECSEI „OFELLA SÁNDOR” HAGYOMÁNYŐRZŐ NÉPI EGYÜTTES

Konzulens: Markó Aranka

Készítette: Walter János

BEVEZETÉS

Tápiómenti faluban, nem messze a fővárostól születtem, és itt lakom Tápiószecsen. Anyai ágról itt élnek hozzátartozóim, őseim több száz évre visszamenőleg. Gyermekkoromban megismerkedhettem a falusi élet minden napjával. Több évig öregapámékkal – Horváth János – (anyám nagyszülei) éltünk egy portán.

Ők is gazdálkodtak kevés földjükön, mint sokan mások. Így megismerhettem a régi paraszti, hétköznapi munkákat, ünnepi szokásokat. Öregapám 50 évig a falu harangozója, így számára a pontosság elengedhetetlen követelmény volt, hiszen az egész falu a harangozásból tudta meg a pontos időt. Reggel – délben – este pontosan harangoztak. Ezen túlmenően a haranggal kommunikálni tudtak a faluban. Ha vihar közeledett jelezték, a vihart szétverették a nagyharanggal. Misére menet előtt pontosan meghatározott időben jelezték az időt, első harangozás 1 órával előtte 1 vers, második harangozás fél órával előtte 2 vers, kezdéskor beharangoztak (kettő harang szól). Nagyon pontos hírközlő szerepe volt a halottat jelölően. Megvolt, hogy fiatalnak csendítés 1 vers 1 haranggal, nőnek csendítés 2 vers 2 haranggal, férfinak csendítés 3 vers 2 haranggal. Tűz esetén félreverték a harangot.

Öregapám nagyon fontos személyiség volt a faluban. Már kisgyermek koromban nagyon büszke voltam rá, mindenhová elvitt magával. A szőlőbe vagy szántóföldre mindig tragaccsal ment, hiszen folyamatosan lehetett a termésből hazaszállítani. Már a kora nyári időben elkezdtek a lucernával, a répalevéllal stb. Ezt a ház körüli állatoknak hordták, utána, ahogy beérett a gyümölcs, a termés, folyamatosan toltá haza.

Minden búcsújáró helyre elment (mindig gyalog), és több helyre én is elkísértem. Így gyermekkoromban ő volt az életem, mindig mesélte az élményeit, őseink mindennapi életét. Sajnos 6–7 éves koromtól már nem egy portán laktunk, új házba költöztünk, ettől kezdve kevesebb időt töltöttünk együtt. Suhanc koromban már a pajtásaimmal töltöttem több időt.

A hetvenes évek elején, amikor a művelődési házban dolgoztam, tudatosan foglalkoztam Szecső hagyományaival. Ekkor több népdalt, népszokást magnóra vettem fel öregapámtól. (A művelődési házba történt betöréskor ezeket ellopták).

Öregapámnak ebben az időben is olyan nagy tekintélye volt, hogy az akkor működő vendéglőben ingyen kapott ebédet, a kocsmákban nem kellett fizetnie. Gyönyörű névnap, születésnap köszöntői voltak, a faluban mindenkit járt köszönteni.

Sajnos az élet véges, s őt is utolérte a halál 98 éves korában. Utána a húga Sebők Istvánné sz. Horváth Borbála volt az adatközlőnk, tőle gyűjtöttük a „Jegycserét”, mely a lakodalom reggelén bonyolódik. Jegyinet és jegycsizmát cserél a két házasulandó. Ő 99 éves korában halt meg 1980-ban.

Életem során 10 évig dolgoztam Budapesten. Mindennap ingáztam, a többi időt Tápiószecsőn töltöttem. A falusi életbe születtem, azóta is ezt a levegőt szívom, az itt élő emberek mindennapi életének múltját keresem és együtt élem. Ebben a munkában nagy segítőt Ofella Sándor, aki 1950-tól vezeti a Tápiószecsői Hagyományörző Népi Együttest, valamint két könyve jelent meg az életéről, a falusi életről és az együttes munkájáról. Ezeket a munkákat szeretném folytatni ezzel a dolgozattal.

Az együttesben végzett tevékenységem

- 1957-től négy évig az iskolai gyermektánc csoportnak voltam tagja,
- 1961-től a Tápiószecsői Hagyományörző Népi Együttes tagjaként tevékenykedem,
- 1968-tól a táncsoport vezetőjeként dolgoztam az együttesben,
- 1980-tól mint szervezője, ügyintézője,
- 1990-től vezetője, irányítója vagyok ennek a közösségnek.

Az eddigi tevékenységem során a mindennapi élet hagyományával, dalaival, táncaival foglalkoztam többet, ezen a területen gyűjtöttem.

Ugyancsak ezt a területet gyűjtötték fel nagy néprajzosaink. Borsai Ilonka és Gönyey Sándor voltak az elsők, többször jött Muharay Elemér, Balla Péter.

„Volt olyan nyári szombat–vasárnap, hogy 10–15 gyűjtő is érkezett és a lakásomon ennyi fekhely nem lévén, a szoba padlóján feküdtek paplanokon és pokrócokon. Így gyűjtött többek között Balla Péter, Békefi Antal, Borsai Ilona, Bogár István, Kálmán Lajos, Gönyey Sándor, Mácz László, Oeller Ottó, Vajda János, hogy csak az ismertebbeket említsem.” (Ofella Sándor, 1985: 195–196.)
„Martin György és társai egy vasárnap táncgyűjtést tartottak községünkben.” (Ofella Sándor, 1985: 196.)
„Köszönet Martin György barátunknak, aki hatalmas gépét – felvevőt – hátán hozta be a vasútállomásra.” (Ofella Sándor, 1985: 196.)

1979-ben és 1980-ban 20–25 kutató végzett gyűjtést a Tápió mentén. A népviseletről U. Kerékgyártó Adrienn gyűjtött anyagokat. A gyűjtött anyag 1985-ben Szentendrén jelent meg, Tápió mente Néprajza címmel Ikvai Nándor szerkesztésében.

1983-ban a MTA munkatársai Martin György vezetésével újból készítettek filmfelvételeket táncainkról, táncosainkról. Ekkor én is készítettem 8 mm-es keskenyfilmet.

Ebből is kitűnik, hogy a szellemi kultúra, ezen belül az ének, tánc, népszokások kerültek mindig előtérbe. Gondoltam azt, hogy az utolsó órában megpróbálom felgyűjteni Tápiószecső viseletét a századfordulótól napjainkig.

A gyűjtőmunka eredményeit sikeresen tudjuk kamatoztatni a Tápiószecsői Hagyományörző Népi Együttes mindennapi életében, valamint az utókor számára megőrizzük őseink mindennapi és ünnepi viseletét.

TÁPIÓSZECŐ RÖVID TÖRTÉNETE

Pest megye délkeleti része a Tápió vidéke. Tápiószecső a környék egyik legjelentősebb, legnépesebb nagyközsége. Nevének előtagját, mint e vidék településeinek legtöbbször, a Tápió folyótól kapta. Nevének második tagja hosszú ideig a falu eredeti nevéként szerepelt. Régies írásmódja szerint: Zechw, Zahyus, Zechw. Mindkét szó jelentése máig ismeretlen. Bár a Tápió jelentését többen vizsgálták, meggyugtató biztos eredmény itt sem született.

Régészeti leletek szerint Kr.e. 2200-tól 1900 körül már emberlakta hely, erre utal a Bánommalom gödrében talált rézbalt és hálósúly. Az utána következő évszázadokban, Kr. e. 1600-ban a „hatvani kultúra” virágzott a Tápió mentén, majd a szkíták, a kelták, szarmaták, germánok, hunok, avarok, szlávok vonultak át ezen a területen a honfoglalásig.

A honfoglalás után Kurszán kündü leszármazottai, a Kurszán vagy Kartal nemzetség öröklött birtokai között említik az Árpád-korban Szecsőt. „Az oklevelekben 1264. május 12-én jelenik meg először Zecheu-Szecső-, mint a Kartal nemzetség birtoka.” (Anka Mária, 1971: 4.) Tőlük a margitszigeti apácákhoz kerül.

Később 1354-es évszámmal maradt ránk egy szenteltvíztartó, amely a „csehek” által épített legelső szecsői templomból való. 1420-ban a Perényieké lett a falu, amely ettől kezdve virágzásnak indul. Országos vására van, és mezővárosi rangra emelkedik. Lakói a környék elpusztult településeinek határait is birtokolják, s ebből jelentős hasznuk van. 1471-ben a Perényiek a Báthoriaknak adják 1600 aranyforintért.” Az 1472-es oklevél „oppidum”-nak, városnak mondja. (Anka Mária, 1975: 5.)

1526 körül házassági szerződés alapján – Báthori István nádor Zsófia, macsói hercegnővel köt házasságot – Szecső a bujádi vár tartozéka lesz. Ez a függőségi viszony kedvezőtlen a településre, mert a vár várnagyai sanyargatják a jobbágyokat, valamint emiatt elkerüli a környéket a reformáció hatása is.

A mohácsi csatavesztés után kétszer éri a vidéket török dúlás: 1526-ban és 1541-ben. Pest megye török fennhatóság alá kerül, és ez megpecsételi településeinek sorsát. Szecső, mezőváros lévén, szultáni birtok, de ez nem menti meg a pusztulástól. 1553-ban még húsz porta után fizet adót. Az 1647, 1661, 1668-as években csak két portával szerepel a kincstári defterekben.

1683-ban a török kiűzésekor török, majd az őket üldöző császári katonaság rabolja ki a vidék falvait, mezővárosait. 1686-ban lakosainak maradékai Kecskemétre menekülnek. A török kiűzése után a lakosság lassan kezd visszatelepülni, és 1701-re az adózó családfők száma eléri a 103-at.

A Rákóczi-szabadságharc ideje alatt a német és rác-dúlások teljesen elnéptelenítik a vidéket, Szecső is pusztává lesz 1705-ben. A háború után a megmaradt lakosság ismét visszatelepül. A falu új urai a Grassalkovichok és az Eszterházyak, igyekeznek benépesíteni a kihalt pusztákat. 1760-ra már ismét 106 az adózó családok száma. A benépesítés a környező vidékről, illetve az északi megyékből történik. Gazdálkodásukat az osztó földközösség és a kétnyomásos gazdálkodás jellemezte. A földesúri terhek igen súlyosak voltak, az uraság háromszor többet követelt a kötelező robotnál.

A Mária Terézia-féle úrbéri rendelet kilenc kérdőpontjára a község előjárói 1768. március 18-án válaszoltak. Ebben meghatározzák a földesúrnak, herceg Eszterházy Miklósnak a természetben, pénzben és robotban teljesítendő szolgáltatásokat. A község földjeit minőség szerint a második osztályba sorolták, ugyanúgy, mint a környező települések jobb minőségű területeit. Az adót és egyéb szolgáltatásokat ezután vetették ki, ami Szecső számára igen hátrányos volt a többi településekhez képest. Ez akadályozta a falu fejlődését is. A falun belül is meggyorsította a társadalmi polarizációt, sokan elszegényedtek, zsellérsorba süllyedtek. A XVIII. sz. végére lakóinak száma már az ezret is meghaladja.

A következő nagy esemény a falu életében az 1848–49-es szabadságharc. 58 szecsői nemzetőr küzd Pest megye harmadik őrnagy kerületében a szabadságért. A tavaszi hadjárat idején a tápióbicskei és az isaszegi csaták közötti időben (1849. április 4–6.) „Damjanich III. hadteste Szecső és Süly között táborozik. A tábornok egy hadnagyot küld a szecsői paphoz, hogy kérjen abból a jó borból, mellyel az előtte való nap Jellasicsot megvendégelte. Meritzay plébános kétszer tagadja meg a kérés

teljesítését.”⁶ Damjanich másnap kivégezteti a papot. Kiderült még ezzel kapcsolatban az is, hogy Meritzay a szabadságharc ellen prédikált híveinek, és ez is oka volt Damjanich cselekedetének.

„1860-ban hajtották végre a községben az úrbérrendezést és tagosítást.” (Anka Mária, 1971: 11.)

A megépülő Budapest–Szolnok vasútvonal érinti a községet, és ez a XIX. század második felében serkentőleg hat a falu fejlődésére is.

„A múlt század végi agrármozgalmak sem hagyják érintetlenül Tápiószecsőt. 1897 nyarán 170 aratópár három napig sztrájkolt.” (Anka Mária, 1971: 11.) A csendőrség és a katonaság fellépése azonban munkára kényszerítette a sztrájkolókat.

Az 1900-as évek elején Hevessy Lajosné Sholzberger Jenni a falu birtokosa. Felépülnek a tanyaközpontok: Magdolnatelep a kastéllyal, Belső-major, Kláramajor, Kistanya. Az első világháború sok emberéletet követelt a falutól, akiknek tiszteletére emlékművet emeltek.

A Tanácsköztársaság idején lemondatják a Községi Nemzeti Tanácsot, és a helyét egy négytagú direktórium foglalja el.

A Horthy-rendszer idején tovább növekszik a falu létszáma, a vasúti közlekedés lehetővé teszi sok nincstelen számára a Budapestre való bejárást. Ekkor kezdődik el az az ingázás, amely a század közepén, a 60-as, 70-es években éri el csúcspontját.

A szovjet csapatok 1944. november 14-én foglalják el a községet, amely sokat szenved Budapest ostromának ideje alatt az itt állomásozó tartalék csapatoktól. 1945-ben a Hevesi testvérek 2464 kateszteri holdas birtokát felosztják a nincstelenek között. „Először egyéni gazdálkodás folyt a földeken, majd 1960-ban megalakult az Egyetértés MGT SZ.” (Anka Mária, 1971: 11–12.)

Nagyon sok ember a TSZ elől Budapesten keresett menedéket, ingázó lett. A falu kétlaki életet élve, látástól – vakulásig dolgozva gyarapodott, fejlődött egészen a 80-as években kirobbanó válságig, mely 1990-ben a rendszerváltozáshoz vezetett. Tápiószecsőn is lezajlottak a választások, és 1990. október 12-én megalakult a községben a helyi önkormányzat képviselőtestülete.

A TÁPIÓSZECSEŐI HAGYOMÁNYŐRZŐ NÉPI EGYÜTTES TÖRTÉNETE

Virágzó szecsői műkedvelés

1946. augusztus 20-án az országban elsőként Tápiószecsőn avattak először „Művelődési Házat”. Ebben az időben több különböző szervezet működött és tartott fenn különböző kulturális csoportot. Ilyenek voltak a MADISZ (Magyar Dolgozók Ifjúsági Szövetsége), az MNDSZ (Magyar Nők Demokratikus Szövetsége), az EPOSZ, és a SZIM.

Ezek a csoportok mind külön-külön dolgoztak és mutattak be különböző színdarabokat, népi játékokat. Ekkor szinte minden olyan szervezetnek volt saját helyisége, ahol a foglalkozásokat tartották, de már az előadások megtartásához a kultúrházért gigászi harc folyt, mikor melyik csoport mutathatta be műsorát. Ez az intézmény lett a falu kulturális központja, s ennek tiszteletére 1949 végén „kultúrotthon” nevet kapott, és ettől az időtől intézményesen gondoskodtak fenntartásáról. A különböző szervezetek szétforgácsolták az ifjúsági szervezeteket. Ekkor a kulturális irányzat ezen szervezetek összevonására irányultak, így Szecsőn is megalakult az összevont ifjúsági szervezet EPOSZ néven.

A nehéz gazdasági helyzet enyhítésére a felső irányítás is a „rigmusbrigádok” működésével kívánta megoldani a gazdasági és politikai feladatokat. Így itt is alakult öt ilyen brigád, amelyből kiemelkedett a kultúrház énekes, zenés és az MNDSZ diafilmbrigádja. Csasztuska szöveget énekelve, táncolva járták a falut, és a megadott címen a következő stílusú nótákat énekelték:

*Porzik, porzik a szecsői utca, mikor végig megyünk rajta,
Félve nyílik a házak ablaka, mikor bekiáltunk rajta,
Elmaradt a beadással!
Tartoznak már ezer tojással!
Ilyen lusta gazda – csak a múltat várja – leshet a nép bizalmára.*

(Az 50-es évek közepéig működtek ezek a rigmusbrigádok)

A szecsői ifjúsági szervezetek inkább színjátszással foglalkoztak, míg a Galga-mente a haladó hagyományok ápolásával jeleskedett. Különböző megyei versenyeken a mi fiataljaink találkoztak ezekkel a csoportokkal, és úgy döntöttek, hogy ők is alakítanak ilyen csoportot. Ezt segítette elő egy társastánc tanárnő, aki terembérleti díj fejében betanította az első népitáncot. Ekkor a színjátszás mellett egy új csoport alakult.

Táncegyüttes célkitűzései

Első tánc, amit betanítottak egy lánytánc volt. A táncosok a színjátszókkal közösen léptek színpadra, közben a fiúk is kedvet kaptak a táncoláshoz, így ők is szorgalmasan jártak táncpróbákra, és egy-két párostánc után úgy döntöttek, hogy a mindennapi élet eseményeit megpróbálják színpadra állítani, így az első népi játékot a szecsői lakodalmast állították össze. Ez az összeállítás olyan jól sikerült, hogy több megyei kulturális versenyen első díjat nyert a csoport. A sikeren fellelkesedve célul tűzték ki a Tápióvölgye hagyományainak felgyűjtését és színpadra állítását.

Tápióvölgye népviselete, szecsői formái és változásai

Kóka, Tóalmás, Káta, Bicske, Szentmártonkáta, Györgye viselete nagyon egyszerű volt. Szecső, Sülysáp és Ság népviselete nagyon hasonló, díszes, és kiválik mint kis önálló néprajzi egység. Csupán a színek árnyalata szabott határt e községek viseletének.

A szoknyának Ságban a fekete és piros, Sülyben a rózsaszín, és Szecsőn inkább a kék volt a kedvelt színárnyalat. A férfiviselet mindenütt egyforma. Ünnepre a fekete posztónadrágos viselet volt a honos, míg nyáron a fehér hosszú bőgatya volt a divat, később az olcsóbb ceignadrágok. Elmaradhatatlan volt a fekete kerek kalap, úgy hétköznap, mint vasárnap. A lábbeli a fekete keményszárú csizma, nyáron mezítláb, vagy papucsban jártak.

Az első gyűjtések, népi játékok

A táncosok hamarosan országos sikereket arattak (ezt Budapest közelsége biztosította) ennek kedvező visszhangot adtak a Tápiószecsőn megjelenő neves szakemberek.

Ebben az időben gyűjtött Tápiószecsőn Barsai Ilona, Gönyey Sándor, Muharay Elemér, valamint Balla Péter, Békefi Antal, Bogár István, Kálmán Lajos, Macz László, Oeller Ottó, Vajda János. Egy-egy ilyen alkalommal 10–15-en is jöttek az ország különböző területeiről. A gyűjtők közül többen a legszebbnek ítélt dalunkat – *De szeretnék az égen csillag lenni* – találták.

A szokások, népdalok mellett a táncgyűjtés is vonzotta a szakembereket, több alkalommal vették filmre régi táncainkat Martin György neves táncpedagógus irányításával. Ezen gyűjtők segítségével lett színpadra állítva a „Muzsika Gazda” című népi játék. Az idős adatközlők nem akartak színpadon szerepelni, hosszas próbák és meggyőzés után két idős asszony vállalta a szereplést. Így a csoport több generációból tevődött össze. Az idős asszonykórus 7 főre bővült a sikerek láttán.

Az idős asszonykórus a hagyományörzés megteremtői

Színpadrалépés nagy sikert hozott az idős asszonykórusnak. Ez a „hetesfogat” több, mint tíz évig járási, megyei és országos rendezvényeken öregbítette Tápiószecső hírnevét. Az asszonyok sikere szégyen lett volna a férfiakra nézve, ezért ők is csatlakoztak a csoporthoz.

A táncos asszonyokkal, férfikkal kiegészülve sikeresen szerepeltek különböző szintű bemutatókon, versenyeken. Az első igazán nagy országos sikert az 1966-os év hozta. A Szövetkezetek Szövetsége az ország megyéi részére versenyt hirdetett. Pest megyét Tápiószecső táncosai, az asszonykórus és az együttes csalóánya, szólóénekes képviselte.

A kapuvári döntőn Pest megye az első díjat nyerte el.

Szecsői népdalos az élvonalban, menyecskekoszorúnk megalakulása

1969-ben a TV meghirdette a Röpülj Páva népdalvetélkedőt. Tápiószecsőről öten neveztek ezen neves vetélkedőre. A megyei versenyre Minkó Erzsébet és Gál Károlyné került be, innen a TV elődöntőjébe már csak Gál Károlyné jutott be. (Gál Károlyné leánykorában a táncsoport tagjaként tevékenykedett). A csepeli elődöntőből első helyen jutott a középdöntőbe. A kecskeméti középdöntőből az ötödik helyezéssel jutott a soproni döntőbe. Az országos *Röpülj Páva* soproni döntőjén Gál Károlyné a Művelődésügyi Minisztérium különdíját nyerte el. Gál Károlyné sikerén felbuzdulva megalakult a menyecskekoszorú, így az együttes három generációs családdá gyarapodott.

Az 1970-es években Gál Károlyné közreműködésével az ország előtt ismert és sikeres lett a Hagyományörző Népi Együttes. Ezekről az évektől az együttesnek évente 50–60 fellépése volt és van. Ebben az időben több műsorunk volt „Röpülj Pával”, a „Jegykendő”, a „Sej haj szép a páva”, a „Viszik a menyasszony ágyát”, a „Kék szivárvány” stb.

Ekkor már az együttesnek több különböző kitüntetése volt. Az 1970-es évben a Televizó Röpülj Pávás szerkesztősége Lengyelfi Miklós felkérésére Tápiószecsőn forgatták az „Éneklő ország” című folklór műsort, a lakodalmassunkkal képviseltettük országunkat a Dublini TV fesztiválon.

Együttesünk az országos fesztiválon

A hetvenes években az együttes magasszintű munkája révén részt vehettünk az országos fesztiválokon. Nagy sikerrel szerepeltünk a sárközi lakodalmason (Dunamenti fesztivál) Szövetkezeti Együttesek Országos Találkozóin. A Nemzeti Galéria „Muzsikáló vasárnap” műsoraiban felejthetetlen élményt szerezünk, úgy magunknak, mint a jelenlevő több ezer külföldi vendégnek. A bemutató után Bárdos Lajos népszerű karnagy-zeneszerző kereste meg az együttesvezetőt, gratulált és azt mondta: „Fiam, köszönöm nektek ezt a felejthetetlen műsort és azt kérem tőletek, hogy továbbra is ilyen lelkesedéssel ápoljátok a magyar folklórt!” Az együttes

tagságának nagy élményt jelentett a „Debreceni Virágkarnevál”-on való szereplés több százezer ember előtt megállás nélkül kellett végigtáncolni 6 km-t, de a siker kárpótolta a fáradságot.

Az együttes ebben az időben több külföldi szereplésen vett részt. A volt NDK testvérvárosunkban Suhl megyében Kijev–Leningrád, Moszkvában több alkalommal szerepeltünk. A moszkvai televízió egy órás műsort vett fel lakodalmásunkból. 1968 februárjában a Magyar Tudományos Akadémia Martin György vezetésével ismét táncokat vett fel Tápiószecsőn.

1978. április 16-án Kecskeméten Szövetkezeti Táncfalalkozón vettünk részt. Az együttes történetében először ért el a csoport Hagyományörző kategóriában Arany minősítést. Ennek az eredménynek köszönhetjük, hogy a csoport bejutott a Balatoni Nemzetközi Szövetkezeti Együttesek VII. Országos Találkozására.

Az ország 23 legjobb együttesét megelőzve Országos Fesztivál Nagydíját hozta el a csapat. Ebben az időszakban az együttesnek nagyon sok fellépése volt az ország minden területén. Magasszintű munkája elismeréseként 1979 novemberében „Kiváló Együttes” kitüntetésben az együttes több tagja pedig Miniszteri Dicséretben részesült. (Ezen kitüntetést vehettem át személy szerint én is.)

Az együttes 30 éves jubileumi ünnepségsorozatára 1980. január 12-től április 12-ig került sor. Ezen időszakban több országos és megyei rendezvényt szerveztünk, bonyolítottunk. Ilyen volt a Pest megyei Népdalvetélkedő, valamint a Kórusok Országos Tanácsának Parasztténekkari Bizottság ülése. Itt rendeztük meg a hajdani táncosaink találkozóját. Ezen időszakból szeretnék egy-két újságcikkből idézni.

Magyar Ifjúság: Viszik a menyasszony ágyát

„Ünnepnap. Születésnap. A Hagyományörző Együttes megalakulásának harmincadik évfordulója. A hatvanas évekre már egész estét betöltő műsorunk volt... igazgyöngyként csillogott, mint most a Viszik a menyasszony ágyát... Űknagyanyától a dédunokáig mindenki a színpadon volt... Az alig néhány éves kislány ma úgy utánozza a nagyok mozgását, mint elődei már évszázadokkal ezelőtt... Fennmaradnak-e? Kötelességük!... mi erre a biztosíték... Az együtt töltött három évtized és a születésnapon ott totyogó kikeményített szoknyácskába bújtatott gyermekek.”

Szabad Föld: Szántogatom a Tápió völgye mezejét

„A szecsői népi együttes tevékenysége az elmúlt harminc év alatt virágba szökkent... sikereinek a felszabadulás negyedszázados jubileumára indított Röpijlj Páva népdalvetélkedő volt az elindítója...” Azóta járják az országot, de voltak már Lengyelországban, az NDK-ban, a Szovjetunióban és Jugoszláviában... Számolok a küszöbön álló öregséggel, emiatt azonban nem szabad a szívét-lelket nemesítő közösség életének törést szenvednie... Amíg az erőmből futja, tovább szántogatom a Tápió völgye mezejét...”

Harmincöt éves a szecsői együttes

1985. március 31-én tartottuk az együttes 35 éves jubileumi ünnepségét. A megemlékezést Balázs Gézáné a Pest Megyei Tanács elnökhelyettese tartotta. Az ünnepélyes gálaműsort az ecseri táncsoport, a szecsői gyermekcsoport, valamint a népiegyüttes adta. A gyermekek a következő verssel köszöntötték az együttest:

*Harmincöt éves lett a népi együttesünk
Tápió völgyében hagyományörzésünk.
Köszöntjük tagságát és vezetőit
Népművészetünknek lelkes hirdetőit.*

*Palántaként nőve követjük majd Őket
Ezért nagy boldogság tölti el szívünket.
Éljen századokig ez a szép közösség!
Legyen büszke rájuk híres Szecső község!*

1988. április 23-i Gödöllői XII. Szövetkezeti Együttesek Találkozóján a „Mátkatál” című népi játékkal arattunk sikert, és védtük meg az arany minősítésünket.

Ezekben az években is rendszeresen 50–60 fellépése volt a csoportnak. Külföldi szerepléseink:

- 1985. december 7–14-ig Csehszlovákia
- 1987. április 20–27-ig Lengyelország Czestoshowa, Krakkó
- 1987. augusztus 12–19-ig Finnország Pieksámoki
- 1988. augusztus 10–20-ig Olaszország Pisticci.

Természetesen ezek csereszereplések voltak. A felsorolt vendégszereplések viszonzásául, ebben az időszakban visszafogadtuk a külföldi együtteseket.

1988. július 31– augusztus 11-ig Olaszországi Cava De Tirreni Nemzetközi Folklór Fesztiválon vettünk részt, még azon év szeptemberében fogadtuk vissza az olasz csoportot.

1990. január–februárban szerény keretek között ünnepelte az együttes 40. évfordulóját.

1990. augusztus 21–31. között az NSZK-ban vettünk részt egy Nemzetközi Fesztiválon. Külön műsort adtunk a tartományi kultuszminiszternek és vendégeinek.

1991. tavaszán az együttes Kárpátalján, Munkácson vendégszerepelt.

Egy eredményekben gazdag időszak méltó befejezése

Az 1991-es év nyara igen zsúfolt volt a népi együttes részéről. Egy hónap alatt 18 műsort adtunk, közben egy olasz táncsoprotot fogadtunk. Együttesünk az Őrségben egy folklórfesztiválon vett részt. Ez időben Budapesten az Országos Közművelődési Központban másodízben kapta meg a Kiváló Együttes kitüntetését (1991. augusztus 15.). A következő napon a Néprajzi Múzeum dísztermében Andrásfalvi Bertalan oktatási miniszter adta át együttesvezetőnknek – Szervátiusz Tibor szobrász művész alkotását – az ÉLETFA kitüntetését. Ezen év szeptember elején Párizsba szerepelt az együttes egy héten át.

Az utóbbi esztendőkrónikája

Az 1992-es évben is az együttes tartotta az előző időszak fellépéseinek számát (54). A csoport májusban minősült. Hagyományaihoz híven most is sikerült az arany minősítést megszereznie. Ebben az évben két Németországi fesztiválon vett részt a csoport. Július 22-től augusztus 1-jéig Schleswigben vendégszerepeltünk 8 külföldi csoport részvételével. Augusztus 12–19-ig Uetersenben tíz külföldi csoport társaságában öregbítettük népművészeti hagyományainkat. A nyár folyamán megrendezett Falunapunkon is 10 együttes vesz részt.

Az 1993-as évben népi együttesünknek 46 fellépése volt. Hosszú idő után a csoport ebben az évben volt szocialista országokban vett részt fesztiválokon. 1993. július 18-tól augusztus 3-ig Lengyelországban Lublinban, valamint Litvánia Pieksamoki-ban vendégszerepeltünk. Július 10-én nyolc csoport részvételével – közte egy német és egy holland – Falunapot tartottunk. Az ország egész területén fellépett a csoport, ezen túlmenően filmforgatáson is képviseltük magunkat.

1994 év. 56 műsorral lépett a nagyközönség elé együttesünk. Falunapunkon több külföldi együttes mellett négy hazai együttest láttunk vendégül.

Szerény keretek között ünnepelte együttesünk negyvenötéves évfordulóját. Falunapi műsorunk ebben az évben kimagaslóan sikerült, új segítők szponzorok léptek színre a Tápiószecsői Vállalkozók Egyesülete révén. Több népi együttes színesítette felvonulásunkat.

Együttesünk közben két külföldi fesztiválon is öregbítette Tápiószecső hírnevét. Először Hollandiában, majd az ősz folyamán Németországban egy nagy nemzetközi fesztiválon képviseltük Magyarországot.

Az 1996-os esztendőben ismét minősülni kellett együttesünknek. Május hónapban Székesfehérvári minősítésen Kiválóan Minősült minősítést értünk el a Pünkösdlő című népijátékunkal. Ez év nyarán Németországi Harxleimben vendégszerepelt a csoport, ahol egy csodálatos borteremő vidékkel ismerkedtünk meg.

Falunapunkon négy külföldi együttes mellett öt hazai hagyományőrző csoport feledhetetlen élményekben részesítette a nagyközönséget.

Emlékezetes év az 1997-es. Először Franciaországi Newvey Sautans-ban egy régi kisvárosban csodálatos közönségnek adhattuk elő Tápióvölgye dalait, táncait. A következő külföldi utunk a csodálatos Görög városba Volosban öregbíthettük Tápiószecső hírnevét. Görögországban egy nagy fesztiválon kellett énekeinkel, táncainkal helytállni. Több városban arattunk osztatlan sikereket. Falunapunkra szintén több külföldi és magyar együttest sikerült vendégül látnunk.

Együttesünk alapítóját vezetőjét ebben az évben veszítettük el. Emlékére születésnapján Emlékműsorral adóztunk. Ettől az évtől az együttes felvette Ofella Sándornak a nevét.

Sikeresen szerepeltünk az 1998-as évben hazai fellépéseinken. A harmadik Falunapra már úgy jelentkeztek a hazai csoportok, de a műsort színesítette több nemzetiségi együttes is.

Az őszi Bagi Hagyományőrző Népi Együttesek Fesztiválján nagyon jól szerepelt együttesünk hiszen a zsűritől ismét kiérdemeltük a Kiválóan Minősült elismerést. Ismét megszerveztük az „Ofella Sándor” Emlékműsort.

Az 1999-es évben is az előző évekhez hasonlóan az együttesnek 50 fellépése volt az ország különböző területein.

Nagy lelkesedéssel készült az együttes a Hollandiai Eurofesztiválra. Tíz európai ország kíséretében vettünk részt a fesztiválon. Több ezer ember előtt kellett képviselni a Magyarországi népi hagyományokat. Nagyobb rész külföldi csoporttal felvettük a kapcsolatot, hogy ellátogatnak Tápiószecsőre.

A Falunap szervezéséből bonyolításából a Vállalkozók Egyesülete kivonult, így a rendezvényt a művelődési ház és a népi együttes bonyolította le. Nagy előkészítő munka után, egy hatalmas felhőszakadás megzavarta rendezvényünket, amit utána a művelődési házban folytattunk.

Ofella Sándor emlékműsor már hagyománynak számít az együttes életében a nagyközönség is számít rá.

A 2000 év több vonatkozásban is kiemelkedő az együttes életében. Gyermekcsoportunk előző év szeptemberétől Művészeti alapiskola keretén belül működik. Vannak kötelező előírások amit meg kell valósítanunk.

Ebben az évben a Kultúra Napja alkalmából a gyermekcsoport önálló műsorral lépett a közönség elé.

Több évfordulót ünneplünk ebben az évben. 1970. április 12-én alakult meg a *Menyecskekoszorú* akik az együttes motorját biztosítják gyönyörű hangjukkal. Ebben az évben április 29-én ünneplik 30 éves évfordulójukat ahol önálló műsorral lépnek a nagyközönség elé.

Ismét minősülni kell együttesünknek május hónapban Százhalombattán.

Az őszi folyamán ünnepli az „Ofella Sándor” Hagyományörző Népi Együttesünk ötvenéves évfordulóját.

Ezen felül már most nagyon sok meghívása van az együttesnek.

CÉLJAINK ÉS EGYÜTTESÜNK JELLEMZŐI

Amikor 1950-ben megalakult az együttes, hagyományok megmentését tűzte ki céljaként. Már az előzőekben írtam róla, több különböző ifjúsági szervezet csoportjából szerveződött egységessé. Az alakulás időszakában az akkori politikai helyzethez alkalmazkodva végeztek politikai tevékenységet. Az elmúlt ötven esztendő politikailag nem befolyásolta az együttes munkáját.

Megalakuláskor ösztönszerűen próbálták tevékenységüket végezni. Az akkori csoport tagságában még gyakorlatban élt a népdal, népi hagyomány. A mostani csoport szinte tanulja a régi hagyományokat, de ők ezt tudatosan teszik.

Az együttes több kis csoportból tevődik össze. Ezek a kis közösségek külön is tevékenykednek. Az igazi munka akkor van, mikor közös produkció népijáték megvalósítása a cél. A csoport így ért el eddig is nagyobb sikereket. Minden év szeptemberében egy évzáró esten fehérasztalnál tárgyaljuk meg az éves tevékenységünket. Minden évben a legtöbbször fellépőket szerény jutalomban részesítjük.

Az együttes átlagléttszáma az utánpótlás csoporttal együtt mintegy 80–90 főre tehető. Figyelembe véve az együttes több mint ötven éves tevékenységét, taglétszámát elmondhatjuk, hogy a településen nagyon kevés olyan család van, akinek egy-egy tagja nem vett volna részt e nemes munkában. Így elmondhatjuk, hogy a településen élők valamilyen formában kapcsolódnak az együtteshez. Ezen túlmenően a környező településekről is többen tagjai az együttesnek. A személyi kapcsolatokon túl a népművészet örökségének megőrzése, átadása a nagyközönségnek méltó feladatot ad a tagságának.

Az együttes évenkénti fellépései a körzetben, az ország területén, valamint nemzetközi találkozókra hirdeti az eredeti néphagyományokat.

A tagság összetétele nagyon változó. Megtalálható az általános-, közép- és főiskolás, szakmunkás, szellemi és fizikai munkástól a nyugdíjasig szinte minden réteg. Az utánpótlás csoportok kis közösségekből óvodás, alsótagozatos, felsőtagozatos tanulókból tevődnek össze. A nagyegyüttesben a táncosok 13–31 év közöttiek, a menyecskekoszorú 35–60 éves korig, míg az asszonykórus 60–75 éves korig, a zenekar 15 évestől 50 éves korig képviselteti magát.

A tagok összetételét figyelembe véve a lányok és asszonyok többségben vannak a férfiakkal szemben. A nagyegyüttes 50 fős létszámot figyelembe véve 15 férfi, 35 nő az arány.

A menyecskekoszorú megalakulása után országosan felkapott lett. Abban az időben az együttesvezető szinte csak őket favorizálta. Pl. fellépés, ruhatárbővítés. Hosszú viták és a népszerűség vesztese vezetett oda, hogy a csoportban mindenkire egyenlő szükség van. Ez a folyamat közel öt évet vett igénybe. Állandó vitám volt, mint igazgatónak az együttesvezetővel, szerencsére ezt sikerült megoldani.

Hasonló gond volt, hogy az együttesnek nem volt saját zenekara. A zenészek nem viselték el az együttesvezető nem mindig halk megnyilvánulásait. Nekem sikerült egy jó színvonalú vonós zenekart összekovácsolni, akik azóta is ha változásokkal is, de velünk dolgoznak (és ami nagy szó szerény tiszteletdíjért).

Hosszú évtizedig működő csoportoknál mindig vannak személyi változások. A fiatalok egy idő után megunják, férjhez mennek, megnősülnek, katonának mennek. Új tagok jönnek. Ezeket figyelembe véve az együttesnek is voltak, vannak, lesznek ilyen időszakai. A tagság nagy része állandó, így ezek a körülmények kismértékben befolyásolják a csoport mindennapos munkáját.

A Hagyományörző Népi Együttes több kisközösségből tevődik össze, úgy mint a táncscsoport, menyecskekoszorú, idős asszonykórus, valamint a zenekar.

Az életkori összetételt vizsgáljuk a 13–14 éves ifjú együtt tevékenykedik a 70–80 éves idősebb tagsággal. A tagság konfliktus nélkül dolgozik. Az együttes műsor repertoárja zömmel népi játékokból áll, ezek összeállításakor úgy próbáljuk szervezni, hogy minden korosztály a képességeit produkálni tudja. Ezalatt azt értjük, hogy egy idős 70 éves néni inkább énekeljen és a maga stílusában táncoljon, mint egy ugrós táncot lejtessen. A fiatalok adják a lendületet a menyecskék a jó hangjukkal tűnnek ki, míg az idősek a sajátos eredetiséget biztosítják. Minden közösségben van hangadó és szürke egyén, ez itt is elmondható.

A csoport minden tagja egyenrangú. A fiatalok megadják a kellő tiszteletet az idősebbeknek, így a csoport minden tagja jól érzi magát a foglalkozásokon, fellépésekkor, valamint a különböző összejövetelekkor. Elmondhatjuk, hogy jó kollektív szellem uralkodik az együttesben.

LEGNAGYOBB ÉLMÉNYEINK

Az együttes életében igen sok a felejthetetlen, maradandó élmény. Mivel 1961-től tevékenykedem a csoportban, így nekem is sok élményben volt részem. Nem kronológiai sorrendben egy pár esemény:

Szövetkezeti Együttesek Országos Fesztiválján Pest megye színeiben első helyezést értünk el. A Pest megyei műsor 50 %-át a mi együttesünk adta.

Nagy siker volt 1978-as Szövetkezeti Együttesek Országos Fesztiválján, az ország legjobb 24 együttese előtt Hagyományörző Népi Együttesünk nyerte el a fesztivál nagydíját.

Ugyanebben az évben először kapott Arany minősítést az együttes.

A Debreceni Virágkarneválon 200 ezer ember előtt táncolni ugyancsak felejthetetlen élmény.

Emlékezetesek külföldi fesztiválokön való fellépéseink, vendégszerepléseink.

Az együttesel lélegzik az egész családom, hiszen valamennyien tagjai vagyunk. Így a sikerek, de néha a kudarok is közösek.

A sikerek mindig lendületet adnak a csoportnak, reméljük nagyon sokáig közösen ápolhatjuk Tápivölgye hagyományait.

Tápiószecső, 2000. április 05.